

Vildsvin på Bogesund

Särtryck av en artikel till medlemstidningen för Waxholms Golfklubb hösten 2010 författad av Gösta Bladh, huvudjaktledare för Jägareförbundets verksamhet på Bogesund

Foto Erik Landauf

Vildsvin, vad har de här att göra?

I Svenska skogar utrotades vildsvinen under sen medeltid och var i stort sett borta under mer än 200 år. Under 1970-talet rymde ett antal djur från ett hägn i Trosa och sedan dess har vildsvinsstammen stadigt ökat och spridit sig över delar av landet. I december 2009 uppskattades vildsvinsstammen i landet till att vara fler än 150 000 individer. Sannolikt kommer stammen att fördubblas

inom en tidsperiod på 3-5år.

På Bogesund – Rydboholm uppskattas stammen nu till mellan 100 och 150 individer.

År 1988 bestämde riksdagen att vildsvinen har hemortsrätt i landet och de är en etablerad del av vår fauna, som måste förvaltas med samma respekt som våra andra inhemska djurarter.

Vad är vildsvin?

Detta är således ingen ny art och redan under stenåldern fångade man och tämjde vildsvin vilka så småningom assimilerades in i tamsvinsraserna. Detta bidrog sannolikt till att vildsvinen senare ansågs som utrotade.

Vildsvinen är förhållandevis intelligenta djur, som har några egenskaper som skiljer sig från andra vilda djur i vår fauna. De lever i flockar och i matriarkat, det vill säga i grupper ledda av en äldre sugga. Flocken består vanligen av två eller flera suggor samt ett antal ungar i varierande ålder. En sugga får vanligen 4-6 kultingar i en kull. Alla honorna i flocken brunstar samtidigt vilket innebär att det oftast finns många ungar i samma ålder inom flocken. Från små randiga kultingar till svarta gyltor (d.v.s. hondjur som ännu inte fått egna kultingar). Årsungar som ännu inte blivit könsmogna är oftast rödaktiga i olika nyanser.

Vilka skador orsakar vildsvinen?

Den ökande vildsvinsstammen i Sverige ställer till en del problem med skador. Ur nationell synvinkel är det främst det ökande antalet olyckor i trafiken som är ett stort problem tillsammans med kostsamma skador på grödor i jordbruket.

Galtarna (handjuren) stöts bort från flocken när de blivit könsmogna och lever därefter ensamma.

Flockar med yngre handjur kan dock förekomma stundtals. De är mycket skygga och undviker oftast all kontakt med människor.

Den gamla ledarsuggans erfarenheter gör henne vaksam och skygg och de övriga grisarna i flocken lär sig av henne. När kultingarna är små är flocken ganska stationär på ett mindre område, men redan när ungarna blivit några månader kan den röra sig över flera kilometer per dygn i sin jakt på föda. Vildsvinen är allätare och äter till cirka 90 procent olika växtdelar som rötter, vallväxter och ekollon, men även insekter och maskar.

Vildsvinen kan även sägas vara "opportunist" i så måtto att de tar för sig av allt, när och var de kan och har egentligen inte några naturliga fiender i vår fauna.

En egenskap som de delar med de flesta av våra andra vilda djur är att de främst söker föda under dygnets mörka timmar och helst ligger stilla under dagtid.

Dessutom har många golfbanor blivit tvingade att skydda sig mot ovälkomna besök.

En orsak till att grisarna gärna vill söka föda på golfbanor är att det där ofta finns både rötter som är attraktiva (kvickrot) och dagmask.

På Bogesund har vi ännu så länge inte haft några större problem med vildsvin i trafiken, men flera av jordbruksarrendatorerna fick förra året en hel del skador på sina skördar.

Genom att arrendatorerna i år har valt andra grödor har dessa problem nästan uteblivit helt.

Även på golfbanan har skadorna varit betydligt färre i år än förra året och när arbetet med stängslingen blivit klart kommer besöken av vildsvinen och skadorna troligen att utebli helt. Många andra golfbanor har i alla fall den erfarenheten.

Markskadorna har i år nästan uteslutande varit i den norra delen av Bogesund, kring Röskär och Hagstugan.

Foto Erik Landauf

Vad gör Svenska Jägarförbundet åt vildsvinen på Bogesund?

Svenska Jägareförbundet arrenderar jakträtten för södra Bogesund från Statens Fastighetsverk. Syftet med detta arrende är att erbjuda jakt, och andra närliggande aktiviteter, till främst ungdomar och marklösa jägare i Stockholmsområdet. Svenska Jägareförbundet bedriver en liknande verksamhet på Gålö, söder om Stockholm, samt i andra län runt om i Sverige.

Inom denna verksamhet erbjuder vi jakt i olika former både med och utan hundar. Från jakt på grävling och räv i gryt till vaktjakt på vildsvin samt olika drevjakter på hare, rådjur, älg och vildsvin.

Till dessa jakter kan våra gäster anmäla sig och delta mot en avgift. (Ungefär som när en golfspelare betalar en "green fee")

För jakt på vildsvin har vaktjakten visat sig vara mycket effektiv då man dessutom selektivt kan välja ut vilka djur som ska skjutas. Vi bedriver vaktjakt på vildsvin under hela året, med undantag för några månader under vårvintern.

Alla dessa jakter försöker vi i görligaste mån att förlägga till platser och tider som är så lite störande som möjligt för andra verksamheter på Bogesund.

Som jaktarrendator har vi även ett ansvar för viltvård, vilket innebär att vi ska se till att de vilda djuren inte lider när de har svårt att själva få tag på föda, samt att de i görligaste mån håller sig ifrån områden där de kan ställa till med skador.

Av dessa skäl utför vi stödutfodring av både vildsvin och rådjur.

All utfodring av vildsvin sker i norra delen av södra Bogesund (norr om en linje Hagstugan - Holminge), för att försöka göra detta område mest attraktivt. Dessutom finns det några få åtelplatser för vaktjakt på vildsvin längre österut där det även fodras sporadiskt i samband med jakt.

Ingen av dessa åtelplaster ligger dock öster om skogsvägen mellan Ellboda och Ådalen.

Under vintern har vi även ett 10-tal platser över hela södra Bogesund för stödutfodring av rådjur.

Vi har tagit bort de gamla foderautomaterna från tidigare jakträttsinnehavare och håller nu på att ersätta dessa med nya som ska göra det svårare för vildsvinen att komma åt det foder som är avsett för rådjuren.

All vår viltvård för vildsvin och rådjur är baserad på senaste forskning och överenskommelse mellan olika intressenter (bl.a. Lantbrukarnas Riksförbund, Rikspolisstyrelsen, Svenska Jägareförbundet, Svenska Kennelklubben, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges Yrkesjägarförening), samt sker i samråd med Sveriges Lantbruksuniversitet vilka bedrivit forskning om rådjur på Bogesund under c:a 25 år.

I vårt åtagande som jaktarrendator ingår dessutom ett ansvar för att, vid behov, bedriva skydds jakt på sådana djur som betar sig på ett sätt som kan vara störande eller hotande för allmänheten.

Är vildsvin farliga?

Flera vilda djur kan vara farliga om man betar sig olämpligt. En retad rådjursbock kan t.ex. stångas rejält och älgar sparkas med frambenen om de blir trängda.

Vildsvinen är inte farligare än andra djur om man undviker att provocera eller uppträda hotfullt.

Vildsvinen söker normalt inte upp och angriper människor eller hundar. När sådana angrepp inträffat har vildsvinen oftast varit trängda och/eller skadade, t.ex. vid jakt.

Eftersom denna typ av jakt i bland kan komma att bedrivas på platser och vid tider där det även finns andra människor, så genomför vi av säkerhetsskäl dessa skydds jakter enbart med sådana egna funktionärer som är mycket erfarna jägare.

Foto Gösta Bladh

Även inom Waxholms Golfklubb finns det nu tre egna jägare som i samverkan med Jägareförbundet har tillstånd att delta i sådana jakter inom golfbanan.

Det kan vara värt att notera att allt arbete som utförs av Svenska Jägareförbundets c:a 40 funktionärer på Bogesund är oavlönat och sker på deras fritid. Liksom inom annan föreningsverksamhet innebär detta ibland vissa begränsningar i tid och möjlighet att genomföra allt arbete.

Om de finner anledning att känna sig, eller sina ungar, hotade av en människa försöker de vanligen i stället att skrämmas genom att vända mot det som de uppfattar som ett hot, stå stilla vända mot människan och "bliga" samtidigt som de oftast "grymtar" eller "fnyser".

Detta kan se lite skrämmande ut men om man då backar, vänder och går därifrån händer oftast inget mer.

Ibland kan dock vildsvinet följa efter en liten bit för att se att man verkligen ger sig av.

Vanligen är det ledarsuggan som gör detta och orsaken kan då vara att hon tycker att man kommit för nära eller att man kanske ovetande hamnat mellan henne och några av ungarna.

Om man i samma situation har en hund i sällskap kan det genast bli svårare eftersom vildsvinen vanligen uppfattar hundar som ett större hot än oss människor. Särskilt mot hennes kultingar.

Foto Erik Landauf

För den som har sin hund kopplad är det då bara att försöka agera på samma sätt som beskrivs tidigare, men det kan ju vara lite mer besvärligt att göra detta tillsammans med en hund som då säkert är ganska upphetsad över det inträffade.

Det vore bra om man kunde sluta här med beskrivningen av hur man bör agera om/när man möter ett vildsvin men tyvärr finns det även personer som envisas med att rasta sina hundar utan koppel.

Ofta då under påståendet att de "har kontroll" på sin hund och/eller att hunden är av en ras som "inte jagar".

Problemet som uppstår är när dessa hundar möter ett vildsvin och att vildsvinet inte känner till att just den hunden inte utgör ett hot. Eller att hundägaren tyvärr inte lyckas med att kalla in sin hund som kanske bara av nyfikenhet går fram för att lukta på några kultingar.

Det bestämda rådet vid en sådan situation är att försöka få bort hunden därifrån snabbast möjligt. Innan den råkar illa ut - och att en människa ALDRIG bör gå emellan ett vildsvin och en hund som slåss. Vildsvinet har förutom mycket vassa betar (även suggor har betar) även framtänder som den kan bitas med som försvar.

Ett vuxet vildsvin vinner alltid en strid med en hund medan en kulting kan bli skadad för livet!

En närgången hund, eller en oförsiktig person, kan således råka ganska illa ut och kan efter en sådan strid vara i akut behov av omplåstring. Kanske är det till och med risk för hunden att överleva.

Därför är det på sin plats att här påpeka att den som är omtänksam om sin hund, oavsett ras och storlek, ALLTID håller den kopplad vid sina promenader på Bogesund.

Är vildsvinen på Bogesund onormala?

Genom att Bogesund så länge har haft så många besökare, under i stort sett alla årstider, som utövar så många olika typer av friluftsliv, så har vildsvinen där vant sig vid att det finns människor, hundar och hästar över hela området.

Eftersom de tidigare inte behövt uppfatta dessa som något hot, så har de genom åren blivit allt mindre skygga. Samtidigt kan man anta att antalet individer ökat under tidigare år vilket inneburit att de obehindrat har kunnat "ta för sig" och söka sig även till nya områden.

Detta kan nog sägas vara helt normalt och den främsta förklaringen till att det varit ett ökande antal kontakter mellan vildsvin och allmänhet under de senaste åren.

Vi har sedan i våras ökat jakttrycket genom att vi numera jagar vildsvinen under i stort sett

hela året och då med flera olika former av jakt. Därför bör vi kunna förvänta oss att de blir alltmer skygga. Flera av oss funktionärer, som själva jagar på helt andra marker där det funnits vildsvin sedan länge, har sådana erfarenheter.

Redan nu i höst, när vi tidvis haft en ganska intensiv skydds jakt på en sugga i området kring Slottet som visat aggressivitet vid flera tillfällen, har vi kunnat notera att de blivit skyggare.

Sammantaget med jordbrukarnas ändrade grödor, golfbanans nya elstängsel, bättre uppsyn på hundar, förbättrad viltvård och ett ökat jakttryck hoppas vi därför att alla på Bogesund i framtiden ska kunna ha en mindre konfliktfylld samexistens med vildsvinen.

Foto Erik Landauf

